

Framhald av stíu 2

tera Móses, Paulus og aðrar góðar menn »nærum kann skiljast sum blasfemi ella gudsspottan: Er tað ikki at bróta í. boð og at gera Móses, Paulus og aðrar góðar menn til Gud? Tað hildu teir ongantíð um seg sjálvar.»

Tað sum m.a. Móses og Paulus hava skrivað, tekur hon ikki fyrri at verða Orð Guds gjøgnum teir, men teirra egna persónliga uppfatan av Gudi. Hetta er ikki orð Guds til teirra og okkara, men teirra orð til okkara um teirra egna gudsfatan, sum langt frá altíð hóskar til okkara »modernaðu» tíð.

Biblian – uppfatan manna av Gudi, ella opinbering Guds til menniskjæð?

Hendan fatan, ið Marjun Bæk hevur, og sum hon er so ærlig at kunngerá, er sum fyrr nevnt í stríð við Bibliunnar uppfatan av sær sjálvari, hon er í stríð við Harran Jesus og tað, ið ápostlarnir hildu fast við. Eisini er hon í stríð við fatanina, ið reformatórarir høvdu. Harrin og hesir gudsmenn hildu uppá, at Biblian, hitt skrivaða Orðið, var tala Guds til menniskjæð.

Tað er greitt og innlysandi, at um vit siga, at Biblian »bert er persónliga uppfatan høvundanna av Gudi», at tað kunnu vit ikki taka hana alla fyrri fullt. Teirra uppfatan nýtist jú ikki at verða hin rætta, og nógvar öldir eru eisini fram til okkara »modernaðu» tíð. Vit hava eina heilt aðra mentan og eru meiri upplýst, so vit mugu kunna velja og vraka, hvat er Orð Guds ella ikki.

Men, vit kunnu spyrja, um tað ikki er vanvirðing av Gudi at gera Orð Hansara til einkis, sum Hann talaði við t.d. Móses og Paulus. Er tað ikki at gera seg sjálvan til Gud, at vraka Orðið, ið Harrin hevur talað við hesum monnum, og at seta sínar egna áskoðanir í staðin?

Fundamentalistar

Um tey, ið taka Bibliuna sum innblásta Orð Guds, sigur Marjun Bæk: »Hendan fatanin kann sammetast við tað, sum víðgongdir muslimar gera, tá teir lesa koranina.»

Hetta haldi eg verða eina álvarsama skuldsæting móti mongum kærnum, álvarsomum og friðarelskandi kristnum menniskjum eg kenni bæði innan kirkjuna og innan vmiskar trúarbólkar í Føroyum.

Hvat er tað fyrsta vit koma at hugsa um, tá víðgongdir fundamentalistar verða nevndir? Slík, sum nýta yvirgang at fremja síni sjónarmið.

Hesi mongu bibliutrúgvu, ið eg kenni, kunnu als ikki samanberast við hesar fundamentalistar.

Tvørturímóti – hesi eru trúgv ímóti sannleikanum í Orði Guds og íklædd kærleika. Jesus Kristus, Harri teirra, var trúgvur ímóti sannleikanum, men nýtti aldri yvirgang. Hann læt istaðin lív fyrri fallnu menn-

iskjuna. Hann elskaði syndaran, men hataði syndina. Tað sama ynskja hesi eisini at gera.

Teologar – bróta niður virðingina fyrri Orði Guds?

Men, tað man undir mangan føroying, bæði innanfyri og utanfyri fólkakirkjuna, at teologar standa fram og sáa íva um Orð Guds.

Hvussu ber tað til? Veruleikin er óivað tann, so ótrúligt tað enn kann ljóða, at hesir teologar frá byrjan av verða upplærdir í einari søgu-kritiskari teologi, sum við sínum arbeiðsháttum brýtur niður Bibliunnar gud-dómliga myndugleika og trúna hjá menniskjunum.

søgu-kritisk teologi

Hvat er so arbeiðið hjá søgu-kritisku teologunum? Arbeiðið hjá teimum snýr seg í høvðusheitum um, í hvønn mun teir Bibilsku bókurnar eru ektaðar, hvør skrivaði tað, nær, og um tað er søgulig ella ikki.

Men, vit kunnu siga, at arbeiðið teirra ikki er annað enn ein endurtøka av tí, ið fyrsta ættarliðið av kirkjufedrúum gjørdi. Nymótans biblikritikarar eru á ongan hátt betur fyrri at staðfesta, hvussu ektaðar, bókurnar í Bibliuni eru, enn kirkjufedrarnir vóru. Tvørturímóti, vóru teir nógvi betri fyrri at gera hetta arbeiði. Teir livdu so tætt uppá fyrstahondsvitnisburðirnar.

Hava slíkir teologar allan rættin, tá tað snýr seg um Bibliutrúgging?

Lurta eftir, hvat ein doktari í teologi, Eta Linnemann sigur í bók síni »Guds Orð og bibelkritikken»: »Uppgávan mín er hin sama sum hjá piltinum í »Nýggju klæðum keisarans». Hann rópti, at keisarin ikki var í klæðum. Eg havi tað sama at siga um søgu-kritisku teologiina. Hon sigur seg at vera tað vísindaligu teologiina. Men hon er als ikki vísindalig.

Tá eg sum professari undirvísti í søgu-kritiskari teologi, hevði eg fulla sannføring um tað, ið eg hevði frá-læru í. Hetta er ikki longur so. Tí eg havi fingið at kenna, at søgu-kritiska teologiin ikki tenir sannleikanum og evangeliunum. Hon er ikki vísindalig, soleiðis sum hesi dæmar at verða uppfatað.

Tá eg fyrri mongum árum síðan byrjaði á teologiska skúlanum í Marburg í Týsklandi, ið kanska er hitt best kenda teologiska lestrarplássið, hevði eg stutt framanundan tikið ímóti Jesu. Men, av tí, at mær torvaði at verða lærd úr Bibliuni, fór eg at lesa teologi í tí trúgv, at har fór eg at verða upplærð. Eg sat so har og lyddi á lærararnar, uttan at kenna mótvild, og legði mær eina við at læra tað, ið teir søgdu frá.

So við og við var trúgvin pilkað frá mær. Eg skuldi millum annað lesa kendu bókina hjá Rudolf Bult-

mann um tær synoptisku traditiónirnar. Hendan bók-in víðger, hvussu hini try fyrstu evangeliini skulu vera blivin til.

Hesari bókini sigur Bultmann, at jólaevangelíuð er uppspunnið fyrri at loysa tann trupulleikan, at Jesus átti at verði føddur í Betlehem. Hann var hildin at vera Messias, og sambært profetiumum skuldi Messias verða føddur í Betlehem.

Bultmann helt seg tó vita, at Jesus var føddur í Nasaret. Tað skuldi verða greitt út frá tí, at hann var kallaður Jesus frá Nasaret.

Fyri ein lesandi kennist tað, sum teir kendu professararnir siga, at vera álftandi. Vit svølgdu hetta rátt.

Náði og trúfesti Guds at takka, slapp eg burtur úr hesum. Gud visti mær, at henda teologi ómøguliga kundi koma fram á sannleikan við síni granskan. Hetta var mær ein stórus skelkur. Tí leitanin eftir sannleikanum hevði verið rakstrátturin í lívi mínum heilt frá barni av.

Næsti skelkurin kom tá Gud visti mær á, at hin søgu-kritiska teologiin ikki er til nakra hjálpi fyrri prædikuna – og evangeliuð.

Søgu-kritisku gudfrøðingarnir halda ikki, at teir eru kirkjuni at skaða. Heldur trúgva teir, at teir gera Gudi eina tænastu við at boða eina trúgv, sum teir halda uppá, hóskar til trúgundu öld.»

Teologi uttan Gud

Eta Linnemann sigur viðari: »Tann teologi, ið verður lærd krøngi allan heimin í dag er grundað á søgu-kritiska arbeiðsháttin – serliga hon, ið hevur fingið einkarætt við universitetini. Hon sigur seg at verða hina einstau gildugu teologiina, av tí, at hon er grundað á søgu-kritiska arbeiðsháttin.

Hvørjar eru tær grundleggjandi meginreglurnar í søgu-kritisku teologiini? 1) Hendan teologi merkir, at granskað verður, sum ein eingin Gud var til. Tað vil siga, at tilvera Guds er útstongd frá byrjan av, sjálvt um granskarin víðgongur, at Gud kann vitna um seg í Orði Sínum. 2) Mátistokkurin, ið alt verður mált við, er ikki Guds Orð, men ein vísindalig meginregla. Orðið Skriftini sum vísa á stað, tíð, raðfylgju av hendingum og menniskju, sum eru knytt at hesum orði, verða bara góðtíkin í tann mun, hesar frágreiðingar samsvara við góðkendar víðtøkur og ástøði. Alt annað verður kveistrað burtur sum óvísindalig. Sostatt er vísindin sett omanfyri Skriftina og er vorðin ein avgudur.

Orð Bibliunnar verða ikki mett at verða ein opinbering. Tey verða bert mett at verða bókmentilig og teologisk verk. Tí verða tey ikki tikin fyrri at verða bindandi fyrri okkum í dag. Tey eru jú try túsund ára gomul, skrivað av fornaldarmenniskju.»

Ein niðurbrótandi ávirkan

Tað hevur alsamt verið aðalmál Satans at fáa menniskjuni at ivast um Orð Guds (1. Mós. 3) og at bróta niður fyriskipanir og stovnar Guds. Hetta hevur tíverri eydnast honum alt ov væl á mongum økjum.

Ikki hevur tað bert í mongum førum eydnast honum at oyðileggja hitt av Gudi fyriskipaða hjúnalag-ið millum mann og kvinnu, men nú hevur tað eisini eydnast honum í fleiri londum at háða og vanhalga hjúnalagið við at hava fingið ávirkað lóggevararnar so, at menniskju av sama kyni nú kunnu ganga saman í hjúnalag.

Eg vil minna á orð Paulusar í Galatiabrevinum: »Villist ikki? Gud letur Seg ikki spotta; tað, sum menniskja sær, skal tað eisini heysta» (Gal. 6:7).

Figgindi menniskjans – vinur menniskjans

Franski høvundurin og heimspekingurin Voltaire lysti í síni víðagitnu »Dictionnaire philosophique» (»Filosofisk leksikon»), ið var almennakunngjørd í París í 1764, átrúnaðin, sum »figginda menniskjans».

Enski søgufrøðingurin Paul Johnson sigur í einari av greinum sínum: »Hevði Voltaire verið á lívi í dag og sæð heimin, har kristindómurin flestastaðni er trokaður burtur, og sæð teir ræðuleika, líkamligar, materiellar eins og ideologiskar, ið við ferð hava fyllt tómrúmið, ið hann hevur latið eftir seg, ivist eg í, at hann framvegis hevði hildið uppá, at »átrúnaðurin er figgindi menniskjans». Hevði hann ikki heldur verið tvingaður til tað niðurløgu, at hin sanni átrúnaðurin – og tá meini eg við jóðakristindómin við øllum fyrimyndaligu skipanum sínum – er besti vinur menniskjans, at hann við øllum sínum avmarkingum, útíttar av tí snávandi mannaættini, er einasta tryggin, ið forðar okkum øllum at falla niður í avgrundina til vill-djórini, sum flæsa og skræðahvørt annað sundur?

Hevði hann tó ikki viljað víðgingið, um so ikki annað, so tó sum úrslit av teimum royndum, ið vit hava vunnið okkum, at tað er brúk fyrri kristindóminum? Eg haldi, at tað hevði hann.»

Ein áminning!

Jákup sigur í brævi sínum: »Ikki mangir av tykkum verði lærarar! Tit vita, at vit skulu fáa tess strangari dóm» (Ják. 3:1).

Vit verða mint á í Orði Guds at kunngerá alt ráð Guds. Hetta inniber størsta boðið – kærleiksboðið, sum eingin okkara ivast í – eins væl og »minstu» boðið. Tað er álvarsamt at læra menniskju ímóti Orði Guds, og vil eg minna okkum øll á Orð Harrans Jesusar tá Hann segði: »Hvør tann, sum ti brýtir eitt hitt minsta av hesum boðum, og lærir

menniskju so, skal kallast hin minst í ríki Himmiríkis; men tann, ið heldur tey og lærir tey, skal kallast

stórur í ríki Himmiríkis» (Matt. 5:19).

John í Skemmuni

NORDURLANDA HÚSIÐ Í FØROYUM

Norðurlandahúsið er stongt hesar dagar á jólam og nýggjárinum

Frá mikudegi 20. desember kl. 14.00 til hósdagin 28. desember 1995

og frá leygardegi 30. desember til týsdag 2. januar 1996

Opið er hósdagin 28. desember og fríggjadagin 29. desember 1995 frá kl. 10.00 til 18.00, tá Føroya Fiskimannafelag heldur aðalfund.

Framsýningin við vevmyndum hjá Marionnu Matras stendur frammi til 2. januar 1996.

Norðurlandahúsið í Føroyum
Tlf. 17900

Bestu uppskotini til loysunarorð funnin

Vinnarnir og vinnandi hugskotini verða kunngjørd í dag

Kappingin um nýggj loysunarorð til Føroya Keyps-samtøku – F.K. – er av, og dómsnevndin hevur víst á try tey bestu hugskotini. Íalt komu 272 hugskot inn, aðrenn freistin var úti 28. november, og Keyps-samtøkan fegnast um undirtøkuna. Hóast kappingin er lokin, og vinnarnar eru funnin, verður biðað við at kunngerá vinnarnar og vinnandi hugskotini. Hetta verður gjørt í øllum deildum FKs samstundis, í dag, kl. 15. Miðað verður eftir at handa víðislesinir, tá vinnarnar og hugskot verða kunngjørd.

Keyps-samtøkan takkar samstundis øllum teimum, sum gjørdur sutt til at gera kappingina fjølbroytta og spennandi við at senda hugskot inn.

Betri

Føroyingafelagið í Aalborg

Opið er hvørt mánakvöld og hvørt mikukvöld og annaðhvørt týskvöld og hóskvöld. Hvønn leygardag er opið fyrri børnum frá kl. 11-15.

Hvørt leygarkvöld er opið hús frá kl. 22-02. Føroyingafelagið í Aalborg
Lille Kongensgade 10
(í garðinum á l. hædd)

at taka tað róluga ff

Betri

Evangeliska Røddin Odense. Føroyska sendingin frá Odense Radio hoyrist hvønn mikudag kl. 16.40, danska tíð, á FM 107,1 MHz.

við longri fráleika ff